

20.5.2002

Valtiovarainministeriö
Tullihallitus

TULLILAITOKSEN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2001

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa tullilaitoksen tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2001 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus annetaan sekä valtiovarainministeriölle että Tullihallitukselle. Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja Sari Lakka ja valvonut tarkastuspäällikkö Markku Heikkinen. Vuositilintarkastukseen sisältyneen laskutus- ja maksutarkkailujärjestelmän tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja Harri Korpi. Tarkastusta on tältä osin valvonut järjestelmätarkastuksista vastaava tarkastuspäällikkö CISA Pentti Mykkänen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut tullilaitoksen tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

TILINPÄÄTÖS JA LASKENTATOIMI

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot, laskelmien tarkastelu ja kirjanpito

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi ovatko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot olennaisilta osiltaan oikein laaditut. Kirjanpidon tarkastusta on kohdennettu riskianalyysiin perustuen.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta on tarkastuksessa todettu laadituiksi säännösten mukaisesti seuraavassa esitetyin poikkeamin.

Talousarvion toteutumalaskelmaan sisältyy talousarvion tulomomentti 11.19.09 muut verotulot, jonka varainhoitovuoden käyttö osoittaa tullilaitoksen tilinpäätöksessä negatiivista -13,7 milj. markan loppusummaa. Momentin selvitysosassa todetun vastaisesti ja ilman tarkoitukseen osoitettua määrärahaa tullilaitos on maksanut tältä momentilta yhteensä noin 18,8 milj. markkaa eri verolajien palautuskorkoja.

Itse valmistettujen atk-ohjelmien tase-erien oikeellisuutta ei aiempien vuosien puutteellisista aktivointimenettelyistä johtuen ole voitu todentaa.

Verovarojen kirjanpidon tase-erittelyt ovat puutteelliset. Tullisaatavien A-tilistä yhteensä 44 milj. mk ei ole tase-erittelyä. Tilin selvittämätön ero verotusjärjestelmästä saatavaan loppusummaan on 10,4 milj. mk. Myös eräillä muilla tileillä on selvittämättömiä eroja pääkirjanpitoon. Asiasta on huomautettu jo edellisten tilintarkastusten yhteydessä.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Tilinpäätösasiakirjassa esitetyssä tilinpäätöslaskelmien tarkastelussa tulisi esittää itse valmistettujen atk-ohjelmien kirjausperusteet.

Kirjanpidon tarkastuksen perusteella arvioituna kirjanpidon järjestämisen ja hoidon asianmukaisuutta heikentävät mainitut tilinpäätöslaskelmiin vaikuttavat puutteet.

Tuloksellisuuden kuvaus, maksullisen toiminnan kannattavuustiedot ja näiden perustana oleva laskentatoimi

Tuloksellisuuden kuvauksen tuottavuus- ja taloudellisuustietojen sekä kustannusvastaavuuslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa ja edellä mainittujen tietojen perustana olevaa laskentatoimea on tarkastettu rajatusti. Tarkastusta on kohdennettu esitettyjen taloudellisuutta, tuottavuutta ja maksullista toimintaa kuvaavien tietojen oikeellisuuden olennaisuus huomioon ottaen.

Tuloksellisuuden kuvauksen vaikuttavuustietojen osalta on arvioitu esitettyjen tietojen riittävyttä kokonaisuutena.

Taloudellisuuden tunnusluku on laskettu menoperusteisesti, mikä heikentää tunnusluvun oikeellisuutta. Muilta osin tarkastetut tuloksellisuustiedot on todettu luotettaviksi. Esiitettyjä tuloksellisuustietoja voidaan pitää riittävinä.

Tullilaitoksen liiketaloudellisia suoritteita kuvaavan kustannusvastaavuuslaskelman (tuotot yhteensä 7,7 milj.mk) luotettavuutta heikentää merkittävästi Tullilaboratorion liiketaloudellisten suoritteiden kustannustietoihin sisältyvä arvionvaraisuus. Lisäksi laskelmasta puuttuu muulle kuin tulliviranomaiselle kannettavasta suoritteesta saadut tuotot 1,4 milj. markkaa sekä tästä toiminnasta aiheutuneet kustannukset. Edellä mainituista puutteista johtuen laskelmaa ei voida pitää riittävän luotettavana. Julkisoikeudellisia suoritteita kuvaavaa kustannusvastaavuuslaskelmaa voidaan pitää luotettavana.

Tuloksellisuuden kuvauksen ja kustannusvastaavuuslaskelmien perustana olevan laskentatoimen tarkastus on kohdistunut tilinpäätöksessä esitettyjen tuottavuus- ja taloudellisuustietojen sekä kustannusvastaavuuslaskelmien perustana olevaan kustannuslaskentaan. Laskentatoiminta Tullilaboratorion osalta tulee kehittää. Muilta osin laskentatoiminta voidaan pitää asianmukaisesti järjestettynä ja hoidettuna.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyssissä ja tarkastettu laskentatoimen ja tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä. Lisäksi sisäistä valvontaa on tarkastettu Tullihallituksen palkkojen sekä Tullilaboratorion palkkojen, rajatusti hankintojen ja maksullisen palvelutoiminnan toimintoketjujen tarkastuksissa.

Tarkastuksen yhteydessä on tullut esiin joitakin puutteita, joiden osalta tullilaitos on ilmoittanut ryhtyvänsä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Kirjanpidon ja tilinpäätöslaskelmien laadinnan sisäiseen valvontaan tulee kiinnittää huomiota.

Rakenteilla olevan laskutus- ja maksutarkkailujärjestelmän kontrolloija ja tietoturva tarkastettiin tehdyssä järjestelmätarkastuksessa rajatusti. Tarkastuksen keskeisenä tavoitteena oli jo rakennusvaiheessa tuoda esille mahdollisia rakennettavan järjestelmän suunniteltuun toimintaan liittyviä kontrollipuutteita, jotta ne voitaisiin huomioida ennen järjestelmän käyttöönottoa. Merkittävimmät havainnot liittyvät järjestelmän täsmäyttämiseen ja järjestelmän käytön suunniteltuun tehtävänjakoon.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuunottamatta edellä mainittuja momentille 11.19.09 muihin verotuloihin virheellisesti kirjattuja palautuskorkoja sekä tase-erittelyiden puutteita.

ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTOLLE

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen Tullihallituksen tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 15.8.2002 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt momenttia 11.19.09 koskevan virheellisen kirjausmenettelyn suhteen, pääkirjanpidon ja verovarojen kirjanpidon erojen selvittämiseksi sekä puuttuvan tase-erittelyn laatimiseksi.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Mäki-Ranta

Ylitarkastaja

Sari Lakka

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Valtiovarainministeriön valtiosihteeri
Tullihallituksen pääjohtaja
Tullihallituksen johtokunnan jäsenet
Valtiokonttori